

Dr hab. Andrzej Sęk
Profesor Państwowej Uczelni Zawodowej
im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Ostrołęka, 16.07. 2025 r.

RECENZJA
ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
Mgr Piotr Kucharski
wykonanej pod kierunkiem
Promotora: **dra hab. Tomasza Rubaja**
profesora Uniwersytetu Kaliskiego im. im. Prezydenta Stanisława
Wojciechowskiego
Promotor pomocniczy: dr inż. Sławomir Bałuszyński
Na temat:
Bezpieczeństwo pożarowe w środowisku pracy podmiotów
gospodarczych na przykładzie przemysłu produkcji pasz dla zwierząt

1. Wstęp

Bezpieczeństwo jest potrzebą podmiotową, odnoszącą się do różnorodnych podmiotów: od jednostek, przez duże grupy społeczne, aż po instytucje reprezentujące poszczególne osoby, państwa, narody oraz cały system międzynarodowy. Stanowi ono potrzebę egzystencjalną, nierozzerwalnie związaną z istnieniem podmiotów. Niewątpliwie ma charakter złożony, obejmując takie aspekty, jak: trwanie i przetrwanie, tożsamość, niezależność, spokój, posiadanie, a także pewność działania i rozwoju. Niezaspokojenie tej potrzeby prowadzi do destabilizacji funkcjonowania wspomnianych jednostek, grup społecznych, państw i narodów, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym.

Odpowiedzialność za bezpieczeństwo przeciwpożarowe/pożarowe spoczywa na właścicielach, zarządcach oraz użytkownikach budynków, obiektów i terenów. Obejmuje to obowiązek przestrzegania przepisów, konserwacji urządzeń przeciwpożarowych, organizacji odpowiednich szkoleń oraz współpracy z właściwymi służbami. Tematyka prezentowanej dysertacji koncentruje się na zagadnieniach bezpieczeństwa pożarowego

w środowisku pracy podmiotów gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu produkcji pasz dla zwierząt. Tytuł rozprawy jednoznacznie wskazuje na charakter oraz podstawowe nurty poznawcze jej problematyki. Można je odnieść do dwóch obszarów, które zasadniczo odpowiadają różnym dyscyplinom naukowym: pierwsza z nich mieści się w obszarze nauk o bezpieczeństwie, natomiast druga wyraźnie związana jest z problematyką prawną.

Tytuł opracowania trafnie odzwierciedla jego treść i spełnia stawiane mu wymagania. W związku z tym ma on charakter rzeczowo-materialny, podmiotowy, a także przestrzenno-terytorialny. Tytuł jest również informacyjnie nośny, co oznacza, że pozostaje zgodny z merytoryczną zawartością dysertacji.

Układ strukturalny pracy został oceniony pozytywnie – jest wewnętrznie spójny, odpowiednio zrównoważony i dobrze powiązany z podjętym zadaniem badawczym. Analiza przedłożonej do recenzji dysertacji jasno wskazuje, że Doktorant konsekwentnie realizował wszystkie etapy badań, poczynawszy od etapu artykulacji, w którym aktywnie studiował literaturę przedmiotu oraz gromadził empiryczne dane materiału badawczego. Na kolejnym etapie z powodzeniem ocenił przydatność zebranego materiału. Następnie właściwie uporządkował (posegregował) dane według stopnia ich ważności.

Cechuje go również wyczerpujące ujęcie tematu (kompletność planu), co sprawia, że Doktorant dokonał satysfakcjonującej refleksji nad przedstawionym problemem badawczym. Poszczególne faktory wyznaczają treść kolejnych rozdziałów. Nie jest to oczywiście jedyna zaleta właściwego opracowania struktury pracy. Na szczególne podkreślenie zasługują również inne elementy, takie jak jej logiczność – Autor uwzględnił zasadę rozłączności rozdziałów, dzięki czemu uniknął potencjalnego zarzutu powielania tych samych fragmentów badań w różnych częściach pracy.

Warto również zauważyć przestrzeganie innej istotnej zasady: ciągłości wynikania. W tym przypadku pozwala ona uniknąć przeskoków myślowych, a kolejne rozdziały i podrozdziały stanowią logiczną kontynuację wcześniejszych wywodów.

Recenzowane dzieło wychodzi naprzeciw problemom i dyskusji toczącej się w obszarze bezpieczeństwa pożarowego. Jest to bowiem podsystem, który jest niezbędny do ochrony wewnętrznych wartości, także przed zewnętrznymi zagrożeniami, czyniąc go częścią zarządzania systemowego i kojarząc z takimi cechami jak: stabilność, równowaga, niezawodność, czy też żywotność. Cechy te w sposób pośredni lub bezpośredni – są przedstawiane przez Autora, przez co wzbogacają wiedzę i niewątpliwie są kolejnym głosem do naukowego kształtowania i praktycznego doskonalenia systemu zarządzania

bezpieczeństwem, którego nierozłącznym elementem jest reagowanie, czyli podsystem ratowniczy.

Zagadnienia wynikające z tytułu rozprawy wymagały od Doktoranta biegłości w zakresie filozofii nauki oraz metodologii badań, co znalazło odzwierciedlenie w spójnej konstrukcji teoretycznej i trafnie dobranych narzędziach badawczych. Dociekania doktoranta koncentrują się na trzech obszarach: zagrożenia i metody oceny ryzyka podmiotów gospodarczych w procesie produkcji, system ochrony pracy w Polsce i doskonalenie procesu zarządzania bezpieczeństwem pracy podmiotów gospodarczych. Oczywiście jest, że podjęta problematyka charakteryzuje się dużą rozpiętością poznawczą, co wymagało od Autora szerokiego, interdyscyplinarnego podejścia do kwestii bezpieczeństwa, z uwzględnieniem dorobku innych nauk społecznych.

Interdyscyplinarny charakter podjętego ujęcia wymagał zarówno szerokiej wiedzy obejmującej różne dziedziny nauki, jak i głębokiej penetracji poznawczej, możliwej dzięki rzetelnie zaplanowanym badaniom, w szczególności badaniom jakościowym. Dobrany obszar tematyczny wskazuje, że doktorant stanął przed niezwykle wymagającym zadaniem metodologicznym i epistemologicznym. Wyzwania metodologiczne wymagały nie tylko znajomości procedur oraz metod poznawania określonej rzeczywistości społecznej (charakterystycznych dla nauk społecznych), lecz także ich twórczego i adekwatnego zastosowania. Pierwszy z tych wymiarów wymagał nie tylko znajomości procedur i metod poznawania określonej rzeczywistości społecznej (charakterystycznych dla nauk społecznych), lecz także ich twórczego zastosowania. Drugi natomiast wskazywał na konieczność właściwej interpretacji wybranych koncepcji teoretycznych.

Bezpieczeństwo pożarowe we współczesnej rzeczywistości, w dotychczasowych rozważaniach, było często pomijane. Co prawda, na polskim rynku wydawniczym ukazało się wiele publikacji dotyczących tego zagadnienia, do których zaliczyć można m.in.: „Bezpieczeństwo pożarowe – rozważania na gruncie nauki i praktyki” autorstwa Jacka Zboiny, wydane w 2018 roku przez Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpožarowej im. Józefa Tuliszkowskiego, oraz „Bezpieczeństwo pożarowe budowlanych konstrukcji metalowych”, opracowanie Mariana Gwóździa i Macieja Suchodoła, wydane w 2016 roku przez Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej.

Rozprawa doktorska opracowana przez mgra Piotra Kucharskiego pod kierunkiem naukowym dra hab. inż. Tomasza Rubaja, prof. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego i promotora pomocniczego inż. Sławomira Bałuszyńskiego, wypełnia lukę w badaniach naukowych dotyczących tej problematyki. Należy podkreślić,

że podjęcie się takiego tematu stanowi zadanie zarówno ambitne, jak i niezwykle wymagające. Samodzielne opracowanie tego zagadnienia przez jedną osobę zasługuje na szczere uznanie.

Determinacja Doktoranta, wspierana opieką naukową Pana Profesora Tomasza Rubaja, doprowadziła do powstania dysertacji o wyjątkowej aktualności. Należy przypuszczać, że potrzeba analizy poruszonego zagadnienia pozostanie istotna również w przyszłości, gdyż dotyczy ona kluczowych aspektów zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego w środowisku gospodarczym, w szczególności w obszarze produkcji pasz zwierzęcych.

Wyrażam przekonanie, że lektura niniejszej dysertacji nie tylko pozwoli uświadomić sobie złożoność poruszanych zjawisk, lecz również stanie się impulsem do podejmowania działań ukierunkowanych na wypracowanie rozwiązań systemowych. Uwarunkowania te zostały trafnie dostrzeżone przez Doktoranta i znalazły odzwierciedlenie w Jego obszarze zainteresowań naukowych. Podjęcie tej problematyki znajduje zatem pełne uzasadnienie – poznawcze, metodologiczne, a w znacznym stopniu także praktyczne (użyteczne).

W świetle powyższych rozważań, podjęcie badań nad bezpieczeństwem pożarowym w środowisku pracy podmiotów gospodarczych na przykładzie przemysłu produkcji pasz dla zwierząt należy uznać za przedsięwzięcie w pełni uzasadnione, przekonujące oraz niezwykle interesujące z punktu widzenia poznawczego.

Generalizując, należy stwierdzić, że Doktorant podjął się rozwiązania niezwykle skomplikowanego, z natury interdyscyplinarnego problemu badawczego – problemu, który w moim przekonaniu cechuje się wysokim stopniem trudności. Realizacja tak ambitnego zadania wymagała zarówno odwagi intelektualnej, jak i solidnego przygotowania metodologicznego, doświadczenia oraz bardzo dobrej znajomości literatury przedmiotu. Niezbędne było również sięgnięcie do dorobku innych dyscyplin naukowych, co umożliwiło dogłębną analizę poszczególnych zagadnień.

2. Ocena układu rozprawy doktorskiej

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi zwarte i kompleksowe opracowanie naukowe, liczące łącznie 439 stron. Składa się z następujących elementów:

- streszczenia w języku polskim i angielskim (6 stron),
- wstępu (3 strony),
- czterech rozdziałów merytorycznych wraz z wnioskami (353 strony),
- rozdziału metodologicznego (27 stron),
- zakończenia (7 stron),
- bibliografii:

- publikacje zwarte – 16 stron,
- artykuły – 2 strony,
- źródła prawa – 2 strony,
- inne – 50 stron,
- spisu tabel (8 stron),
- spisu wykresów (4 stron),
- spisu rysunków (1 strona),
- wykazu zdjęć (1 strona),
- wykazu skrótów (4 strony),

oraz załączników:

1. Kwestionariusz ankiety (11 stron),
2. Kwestionariusz wywiadu eksperckiego (3 strony),
3. Sprawozdanie z przeprowadzonych wywiadów eksperckich (15 stron),
4. Formularz audytu bezpieczeństwa pożarowego (3 strony),
5. Arkusz obserwacji (2 strony),
6. Propozycja zarządzenia w sprawie ustalenia szczegółowych zasad szkolenia pracowników w zakresie BHP oraz ochrony przeciwpożarowej wraz z programami szkoleń BHP/PPOŻ (1 strona).

Układ treści zawartych w rozprawie jest logiczny, przejrzysty i spójny pod względem merytorycznym.

Dysertacja rozpoczyna się Wstępem (s. 11-14), a następnie rozwinięta w czterech rozdziałach (rozdział metodologiczny (s.14-66) i w pozostałych 3 rozdziałach (s.71-330) poświęconych opisaniu wyników badań) i podsumowaniu w zakończeniu (s. 353-358, jak wspomniałem wcześniej stanowi logiczną i tematyczną spójną całość.

Rozdział pierwszy (s. 14–66) poświęcony jest założeniom metodologicznym rozprawy doktorskiej. Doktorant przedstawił w nim przedmiot oraz cele badań, sformułował problemy i hipotezy badawcze, a także określił zmienne i odpowiadające im wskaźniki. Opisał również zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze. W rozdziale tym znalazły się także informacje dotyczące ograniczeń badawczych oraz szczegółowy opis organizacji badań.

W rozdziale drugim, zatytułowanym „Zagrożenia i metody oceny ryzyka podmiotów gospodarczych w procesie produkcji” (s. 71–186), Autor przedstawia zagrożenia występujące w środowisku pracy. Dokonuje ich udanej klasyfikacji, dzieląc je na: ryzyko ludzkie, ryzyko techniczne, ryzyko organizacyjne, ryzyko ekologiczne, a także ryzyko związane z zagrożeniem pożarami oraz wybuchem pyłów.

Z kolei w rozdziale trzecim, zatytułowanym „System ochrony pracy w Polsce” (s.187 do 271), Autor trafnie koncentruje się na dociekaniach naukowych dotyczących podziału systemu ochrony pracy na dwa podsystemy: prawny i organizacyjny. W toku prowadzonych analiz udanie przedstawia również rolę pracodawców, samorządu terytorialnego oraz struktur zarządzania kryzysowego w kształtowaniu bezpieczeństwa lokalnego w sytuacjach takich jak pożar czy wybuch w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją pasz dla zwierząt. Zaprezentowano także przykłady działań wspierających zakład w likwidacji skutków tych zdarzeń oraz w ograniczaniu wpływu zagrożeń.

W rozdziale czwartym pt. „Doskonalenie procesu zarządzania bezpieczeństwem pracy podmiotów gospodarczych” (s. 274–353). Autor koncentruje swoją uwagę badawczą na metodyce doskonalenia pracodawców w zakresie bezpieczeństwa w środowisku pracy, a także na szkoleniach pracodawców i pracowników z zakresu bezpieczeństwa pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.

Zwraca również uwagę na inne istotne zagadnienia, do których należy zaliczyć:

- działania podejmowane przez organizację wspólnie z pracownikami w celu zapewnienia bezpieczeństwa procesu pracy,
- oraz kierunki rozwoju podmiotów gospodarczych w sytuacjach wystąpienia zagrożenia pożarem lub wybuchem.

W zakończeniu pracy (s. 358–365) Doktorant dokonał trafnego podsumowania przeprowadzonych rozważań, koncentrując się na wynikach badań oraz wypracowanych propozycjach. Oprócz ogólnej refleksji nad dokonanym wkładem naukowym, słusznie skupił się na trzech kluczowych konkluzjach, weryfikacji hipotez badawczych oraz ocenie stopnia realizacji założonych celów.

Porównując pierwotne zamierzenia badawcze, przedstawione we wstępie rozprawy, z uzyskanymi wynikami końcowymi, należy stwierdzić, że Doktorant osiągnął zakładany cel pracy i w pełni rozwiązał postawiony problem badawczy.

3. Ocena piśmiennictwa wykorzystanego w trakcie przygotowania rozprawy doktorskiej

Baza źródłowa rozprawy doktorskiej jest obszerna, zróżnicowana i reprezentatywna względem podjętej problematyki badawczej. Doktorant odwołuje się łącznie do 160 źródeł bibliograficznych, z czego 135 stanowią naukowe publikacje podręcznikowe, natomiast kolejne 25 określone zostały przez autora jako „artykuły”.

W ocenie recenzenta określenie to wydaje się niewystarczające i nie do końca uzasadnione w kontekście charakteru rozprawy, która ma wyraźnie naukowy profil. Z tego względu zasadne byłoby zastosowanie bardziej precyzyjnego i adekwatnego określenia, np. „artykuły naukowe”, co lepiej oddaje rangę cytowanych materiałów i odpowiada standardom prac akademickich. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Doktorant w swojej pracy odwoływał się zarówno do krajowego, jak i zagranicznego dorobku naukowego, co świadczy o szerokim zakresie prowadzonych studiów literaturowych oraz o dobrej orientacji w podejmowanej problematyce badawczej.

Poprawność edytorska w dziele naukowym odgrywa istotną rolę, ponieważ wpływa na jego czytelność, przejrzystość oraz odbiór merytoryczny. Staranna redakcja świadczy o profesjonalizmie autora, zwiększa wiarygodność pracy i ułatwia jej zrozumienie. Przestrzeganie zasad edytorskich, takich jak jednolity układ tekstu, spójne formatowanie przypisów, tabel i wykresów, a także poprawna interpunkcja i ortografia, sprawia, że tekst jest bardziej przystępny dla odbiorcy. Recenzent nie ma zastrzeżeń co do formatowania przypisów i tabel, ale chce zwrócić uwagę na pewne omyłki przy dzieleniu wyrazów. Jak wiadomo, dzieło naukowe oceniane jest nie tylko pod względem merytorycznym, lecz także formalnym. Poprawna edycja – obejmująca układ tekstu, dobór czcionki, spójność nagłówków, cytowań i przypisów – świadczy o staranności autora i zwiększa zaufanie czytelnika do prezentowanych treści.

Przykładowo, na stronach **305, 306, 308** oraz wielu innych Autor nie przestrzega zasad poprawnego dzielenia wyrazów. Pojawiają się błędy takie jak: ***do-tyczących, do-datniq, Ja-kie***. Należy zauważyć, że na końcu prawej kolumny często pozostają jedynie dwie litery wyrazu, które zgodnie z zasadami typografii należałoby przenieść do lewej strony, aby zachować estetykę oraz pełne i logiczne dzielenie słów.

Recenzent zauważa, że zgromadzony przez Doktoranta materiał źródłowy ma wysoką wartość naukową i stanowi solidną podstawę dla prowadzonych rozważań. Z uwagi na objętość oraz różnorodność bibliografii, niemożliwe jest szczegółowe omówienie wszystkich cytowanych publikacji. Dlatego też recenzent ograniczy się do wskazania wybranych pozycji, które – jego zdaniem – zasługują na szczególne wyróżnienie. Należą do nich między innymi:

- Wolejszo J. (red. nauk.), *Węzłowe problemy zarządzania i dowodzenia*, PWSZ, Kalisz 2018;
- Zboina J., *Badania i wdrożenia. Interdyscyplinarność badań bezpieczeństwa*, CNBOP-PIB, Józefów 2020;
- Ajdukiewicz K., *Logika pragmatyczna*, PWN, Warszawa 1965;
- Apanowicz J., *Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej*, DIFIN, Warszawa 2005;

- Pilch T., Bauman T., *Zasady badań pedagogicznych*, Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1977;
- Szulc B., *Proces badań w naukach o obronności. Praca naukowo-badawcza*, Kod pracy: II.2.24.2, AON, Warszawa 2014;
- Alexander D., *Towards the development of standards in emergency management training and education*, „Disaster Prevention and Management”, 2003, 12(2).

Koncentrując się na źródłach prawa, recenzent zauważa, że Doktorant odwołał się do 11 ustaw oraz 8 rozporządzeń (aktów wykonawczych). Ponadto uwzględnił również akty prawa międzynarodowego i unijnego, w tym: 4 konwencje, 1 dyrektywę unijną oraz Strategię Bezpieczeństwa Narodowego. Tak dobrany zestaw źródeł świadczy o dobrym rozeznaniu Doktoranta w obowiązującym stanie prawnym oraz o umiejętności prawidłowego wykorzystania przepisów prawa w kontekście omawianej problematyki badawczej.

Recenzent zauważa jednak, że Autor rozprawy nie uwzględnił najważniejszego aktu prawnego w systemie prawa Rzeczypospolitej Polskiej – Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, ze zm.).

Konstytucja RP wprost i pośrednio odnosi się do kwestii bezpieczeństwa. Przykładowo, art. 5 wskazuje na obowiązek państwa w zakresie „zapewnienia niepodległości i nienaruszalności jego terytorium oraz strzeżenia wolności i praw obywateli, a także zapewnienia bezpieczeństwa obywateli”, co *implicite* obejmuje ochronę i obronę ludności. Z kolei art. 30, mówiący o przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka, wskazuje na obowiązek jej ochrony przez władze publiczne, co pośrednio odnosi się również do zapewnienia bezpieczeństwa jednostki, w tym ochrony życia. ***Proszę podczas publicznej obrony uzasadnić swój wybór.***

Na obronę Doktoranta można przyjąć, że Konstytucja RP nie zawiera definicji pojęcia „bezpieczeństwo”. Niemniej jednak wskazuje na jego fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania państwa i obywateli. Pojęcie to należy traktować w sposób szeroki – obejmujący zarówno bezpieczeństwo państwa, jak i bezpieczeństwo osobiste obywateli.

4. Ocena części metodologicznej rozprawy doktorskiej

Jak już wcześniej zaznaczono, niniejsza dysertacja została słusznie zakwalifikowana do dziedziny nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie oraz dyscyplin pokrewnych. Na wartość rozprawy w znacznym stopniu wpływają badania naukowe, które stanowią jej warstwę metodologiczną. Przygotowanie, przeprowadzenie oraz interpretacja badań to bowiem podstawowe umiejętności każdego pracownika naukowego. Z uznaniem

należy podkreślić, że mgr Piotr Kucharski wykazał w tym zakresie wysoki poziom wiedzy i kompetencji. Wszelkie problemy związane z procedurą badań własnych zostały trafnie przedstawione w rozdziale pierwszym. Ponadto w każdym z kolejnych rozdziałów autor dokonał szczegółowej prezentacji wyników badań oraz ich interpretacji. To niestereotypowe podejście znacząco wpłynęło na odbiór wywodów Autora, świadcząc jednocześnie o wysokim stopniu swobody metodologicznej oraz dążeniu do poszukiwania nowych ujęć badawczych. Uważam, że jest to podejście przekonujące i wyjątkowo udane.

Tekst obrony musi być spójny i przekonujący — i z całą pewnością taki jest. Niemniej jednak w rozprawie doktorskiej pojawiają się sformułowania, które – zdaniem recenzenta – powinny zostać ujęte inaczej (s.308, akapit 1.) ...*Współczynnik korelacji wynosi w przybliżeniu 0,1779. Wskazuje to na korelację dodatnią i „słabą”. Oznacza również, że zależność pomiędzy byciem w danej grupie a wskazaniem odpowiedzi jest bardzo mała....* Wydaje się, że brzmienie tekstu powinno być następujące ...*Współczynnik korelacji wynosi w przybliżeniu 0,1779, co wskazuje na korelację dodatnią, ale bardzo słabą. Oznacza to, że zależność pomiędzy przynależnością do danej grupy a wyborem odpowiedzi jest niewielka....*

Należy zauważyć, że zaprezentowane obliczenia charakteryzują się poprawnym zastosowaniem terminologii statystycznej (takiej jak: wariancja, zmienność, funkcja regresji). Przekaz jest jasny i zrozumiały dla odbiorców posiadających podstawową wiedzę z zakresu regresji, a struktura wypowiedzi jest logiczna — najpierw przedstawiono wyjaśnienie współczynnika, a następnie interpretację zmienności.

Zakończenie dysertacji (s. 358–365) ściśle koresponduje ze wstępem rozprawy doktorskiej. Autor konsekwentnie odnosi się do postawionego we wstępie celu pracy, głównego problemu badawczego, problemów szczegółowych oraz hipotez. W zakończeniu (s. 361–363) recenzent odnalazł również refleksje odnoszące się do hipotez badawczych.

Wszystkie z przyjętych hipotez (H1, H2, H3) zostały pozytywnie zweryfikowane. Zgodzić się należy z tezą Autora, iż *przeprowadzone badania, uzyskane wyniki oraz wyprowadzone na ich podstawie wnioski upoważniają do stwierdzenia, że cel rozprawy został osiągnięty, a sformułowane problemy badawcze – rozwiązane*. Skupiając się na końcowej części zakończenia, recenzent dostrzega utylitarny charakter niniejszego dzieła naukowego. Przeprowadzone badania oraz uzyskane wyniki stanowią solidną podstawę do opracowania projektu zarządzenia w sprawie ustalenia szczegółowych zasad szkolenia pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, a także do stworzenia programów szkoleń BHP i PPOŻ.

Za podstawę prawną proponowanego zarządzenia Autor dysertacji wskazuje: § 7 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, załącznik do obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2024 r. (Dz.U. 2024, poz. 1327), a także art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2025, poz. 188). *Proszę, aby podczas publicznej obrony Autor odniósł się do zaproponowanej ścieżki legislacyjnej i szczegółowo ją uzasadnił.*

W mojej ocenie zaprezentowane w rozprawie osiągnięcia stanowią solidną podstawę do pozytywnej oceny jej wartości metodologicznej.

5. Ocena zastosowanych metod badawczych

Badania ilościowe zostały starannie przygotowane i przeprowadzone z zastosowaniem metody sondażu diagnostycznego, wykorzystującej technikę wywiadu oraz narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza wywiadu eksperckiego (s. 401–436). Pomimo specyficznego podejścia autorskiego, dobór próby badawczej (4 ekspertów) należy uznać za jakościowo satysfakcjonujący. Sam kwestionariusz został opracowany na odpowiednim poziomie merytorycznym. Treść pytań pozostaje w ścisłej korelacji z rozważaniami autora przedstawionymi w części zasadniczej pracy. Kwestionariusz ankiety obejmuje 21 pytań oraz instrukcję dla respondentów, precyzującą zasady udzielania odpowiedzi.

Wyniki uzyskane przez autora badań, wraz z ich analizą i syntezą, mają wysoką wartość poznawczą. Jednoznaczność zastosowanych predykatów umożliwiła pełną ekspozycję zarówno ilościowej, jak i jakościowej określoności badanych zjawisk. Znacznie większą wartość poznawczą mają jednak zapisy świadczące o umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy przez Doktoranta. Przejawia się to m.in. w sposobie interpretacji wyników badań z zastosowaniem odpowiednich metod, w trafnym sformułowaniu kwestionariusza, doborze ekspertów na etapie badań empirycznych, a przede wszystkim — w omówieniu uzyskanych wyników. Istotne jest również to, że Autor w toku całego procesu badawczego dostrzegł problemy związane z zasadnością prowadzenia badań, co przełożyło się na refleksję nad osiąganiem zakładanych celów oraz rozwiązywaniem głównego problemu badawczego.

Podobnie należy ocenić opis procesu badawczego, który — jak się wskazuje — został przedstawiony w sposób poprawny. Świadczy to o tym, że Doktorant w należyтым stopniu opanował niezbędną wiedzę oraz umiejętności związane z prowadzeniem badań naukowych, czemu zresztą, jak się przyjmuje, służy sama rozprawa doktorska.

Stwierdzam, że tę część rozprawy należy ocenić jako niezwykle interesującą i konstruktywną w swojej ogólnej wymowie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż wszystkie problemy wyodrębnione w poszczególnych rozdziałach kończą się konstruktywnymi wnioskami, które w zdecydowanej większości są poprawnie wyprowadzone z przeprowadzonych badań i interesująco sformułowane. Przeprowadzone analizy są logiczne i przekonujące. Pozytywnie oceniając część merytoryczną rozprawy, warto zaznaczyć, że została ona dobrze skonstruowana pod względem treściowym, napisana poprawnym językiem, a poszczególne tezy zostały przekonująco uzasadnione.

7. Ocena merytorycznej części rozprawy doktorskiej

Jak już wcześniej akcentowałem trafnie określony i jasno wytyczony kierunek badań sprzyjał rozwiązywaniu poszczególnych problemów. Miał również korzystny wpływ na sposób opracowania tekstu oraz udokumentowania wyników badań, które świadczą o dużym zaangażowaniu Autora i jego dążeniu do rzetelnego rozwiązania zdefiniowanych problemów badawczych. Za właściwy należy uznać układ recenzowanej dysertacji — jej struktura jest przejrzysta, a przedstawione wywody tworzą logicznie spójną całość. Pracę cechuje również naukowy pragmatyzm, gdyż poszczególne fragmenty są ze sobą ściśle powiązane: kolejne części wynikają z poprzednich, zgodnie z przyjętym sposobem prezentowania zagadnień i omawiania uzyskanych wyników badań.

Generalnie rzecz ujmując, przyjęte przez Doktoranta założenia metodologiczne są racjonalne zarówno pod względem formy, jak i treści. Struktura rozdziału metodologicznego wskazuje, że Doktorant zastosował w badaniach układ: cel – problem – hipoteza, co nie budzi zasadniczych zastrzeżeń ani wątpliwości.

Struktura dysertacji jest dość przejrzysta, a przeprowadzone wywody stanowią logicznie powiązaną całość. Zauważalne jest jednak pewne niedopracowanie w zakresie uporządkowania i odpowiedniego wyeksponowania wniosków końcowych w zakończeniu pracy. Dysertację cechuje przede wszystkim naukowy pragmatyzm, a treści poszczególnych fragmentów układają się w klasyczny łańcuch przyczynowo - skutkowy, świadczący o ich wzajemnym powiązaniu. Wszystko to pozwala stwierdzić, że Doktorant rzetelnie przestudiował literaturę przedmiotu.

8. Pozostałe uwagi dotyczące rozprawy doktorskiej

Doktorant wykazał się ugruntowaną wiedzą na temat zagadnień poruszanych w rozprawie doktorskiej — zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Jednocześnie

udowodnił, że posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych, w tym skutecznego posługiwania się metodami empirycznymi. Pod względem poprawności językowej praca nie budzi zastrzeżeń. Autor, co naturalne przy tak obszernym tekście, nie ustrzegł się drobnych błędów gramatycznych i edycyjnych. Nie mają one jednak istotnego wpływu na wartość ani jakość rozprawy, a należy je raczej traktować jako drobne przeoczenia popełnione w trakcie jej redagowania. Uwagi te w żaden sposób nie umniejszają dorobku Doktoranta w zakresie merytorycznego i metodologicznego przygotowania rozprawy doktorskiej, który jest niewątpliwy i może znaleźć praktyczne zastosowanie.

9. Wniosek końcowy

Reasumując przedstawione dotychczas konstatacje i oceny, stwierdzam, że mgr Piotr Kucharski przygotował dysertację doktorską na bardzo dobrym poziomie. Praca została napisana poprawnym i komunikatywnym językiem. Przedstawione treści opierają się na rzetelnych danych, uzyskanych w wyniku starannie przeprowadzonych badań naukowych – zarówno jakościowych, jak i ilościowych – prowadzonych z metodologiczną precyzją i dbałością o szczegóły.

Doktorant przedstawił do oceny rozprawę o poprawnych walorach metodologicznych i merytorycznych, wykazując się dobrze opanowanym warsztatem badawczym oraz szeroką i pogłębioną wiedzą. Udowodnił również dociekliwość, skrupulatność oraz zdolność do wnikliwych i trafnych ocen. Z dużą biegłością potrafi formułować wnioski i proponować nowe tezy. Wszystko to świadczy o wysokich predyspozycjach oraz o dojrzałości badawczej Doktoranta.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe refleksje oraz powyższe spostrzeżenia, dysertację doktorską mgra Piotra Kucharskiego oceniam pozytywnie. Stwierdzam, że spełnia ona wymogi ustawowe. W związku z powyższym wnioskuję o jej przyjęcie oraz dopuszczenie do publicznej obrony.

Ponadto stwierdzam, że niniejsza dysertacja powinna zostać wyróżniona zgodnie z obowiązującą procedurą Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego.

Dr hab. Andrzej Sęk

